

ע"פ 4284/13 - פלוני נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים פלייליים

ע"פ 4284/13

לפני: כבוד השופט א' רובינשטיין
כבוד השופט ע' פוגלמן
כבוד השופט נ' סולברג

המערער: פלוני

נגד

המשיבה: מדינת ישראל

ערעור על גזר הדין של בית המשפט המחוזי בבאר שבע (כב' סגנית הנשיא ר' יפה-כ"ץ והשופטים א' ואגו וי' צלקובניק) בתפ"ח 693-07-10 מיום 2.7.2012

בשם המערער: עו"ד אולג פרגין

בשם המשיבה: עו"ד ארז בן ארויה

פסק-דין

השופט ע' פוגלמן:

1. בית המשפט המחוזי בבאר שבע (כב' סגנית הנשיא ר' יפה-כ"ץ והשופטים א' ואגו וי' צלקובניק) הרשיע את המערער, לאחר שמיעת ראיות, בעבירות מין ואלימות שבוצעו כלפי המתלוננת, רעייתו, בין השנים 2003 ועד 2010

עמוד 1

כדלקמן: מספר רב של עבירות אינוס לפי סעיף 345(א)(1) לחוק העונשין, התשל"ז-1977; מספר רב של מעשי סדום לפי סעיף 347(ב) בנסיבות סעיף 345(א)(1) לחוק העונשין; ובמספר רב של עבירות תקיפה לפי סעיפים 379(ב) ו-382 לחוק העונשין. עניינם של האישומים שבהם הורשע המערער בכך שבמהלך חייהם המשותפים של המערער ואשתו, נהג הראשון, תוך התעלמות מסירובה של האחרונה לקיים עימו יחסי מין, לכפות את עצמו עליה אגב שימוש בכוח, ובעל אותה בניגוד לרצונה, הן באיבר מינה הן בפי הטבעת, אף שהבהירה לו שבכך הוא מסב לה כאב ואי נוחות. עוד הורשע המערער בכך שבמספר רב של הזדמנויות הוא תקף את המתלוננת - הכה אותה במכות אגרופ, הטיח את ראשה בקיר ובעט בבטנה. באחת הפעמים שבהן חבט בה גרם לדימום באפה, ובמקרים אחרים חבל בה עד כי הופיעו שטפי דם כחולים. בית המשפט המחוזי אימץ את עדות המתלוננת וקבע כי היא משקפת את התלאות שעברה תחת ידי המערער. נקבע כי אף שהמתלוננת הציגה שגרת חיים שאופיינה גם בתקופות טובות יותר, בעיקרו של דבר התייחס אליה המערער פעמים רבות כאל חפץ נעדר רצון עצמאי, שניתן להשתמש בו לסיפוק יצרו וכרצונו, וכמושא למכות ולאלימות כשהתעורר רגזו עליה. נקבע כי אין מדובר בהרשעה הממוקדת באירועים נקודתיים וספורדיים, כי אם בהתנהלות עגומה לאורך שנים שבאה אל קיצה אך כאשר אזרה המתלוננת אומץ להציפה במסגרת תלונה במשטרה; וזאת כאשר גם בעבר, בשני מקרים, עזבה המתלוננת את הבית למקלט לנשים מוכות למשך שבועות ארוכים.

2. המערער, יליד 1979, עלה לישראל מרוסיה בשנת 1993. בני הזוג התגוררו בישראל מאז שנת 2002. לבני הזוג שני בנים, שלעת הגשת כתב האישום, ביולי 2010, היו כבני 4 ו-6 שנים. המערער עמד בשעתו לדין על תקיפת המתלוננת, ונדון למאסר מותנה למשך 5 חודשים שהיה לכאורה בר הפעלה במועד גזר הדין, אך בית המשפט קבע כי אין מקום להפעילו מטעמים שמנה. לבית המשפט המחוזי לא הוגש תסקיר שירות מבחן בעניינו של המערער, אולם הוגש תסקיר קורבן עבירה בעניינה של המתלוננת. התסקיר העלה כי לאחר מעצרו של המערער שהביא להפרדה בין בני הזוג, המתלוננת מצויה בשלב של הסתגלות והפנמת השינוי בחייה ובחיי ילדיה, ופועלת לשיקום והתאוששות במישורים השונים; התקופה הארוכה שבמהלכה הייתה נתונה לשליטת המערער וסבלה מיחסו הכוחני והאלימים נתנה בה את אותותיה שלא ימחו בנקל ובעתיד הקרוב. מטעם ההגנה הוגשו מסמכים רפואיים המצביעים על בעיות בריאות שמהן סובל המערער חרף גילו היחסית צעיר, וכן נשמעה עדות אמו, אשר ביקשה להקל בעונשו של בנה, שלטעמה נתון במעצר על לא עוול בכפו. היא ביקשה לשחררו על מנת שיעבוד ויפרנס את ילדיו.

3. בית המשפט המחוזי ציין כי אף שכל אחד מהמעשים שבהם הורשע המערער, כשהוא עומד לעצמו, אינו מצוי ברף העליון של החומרה; ולפי עדות המתלוננת כפיתם עליה אופיינה בעיקר בהתעלמות מרצונותיה ומסירובה - מדובר בריבוי מקרים ובהתנהלות ארוכת שנים; ברצף של פגיעות מיניות ומעשי תקיפה שמבחינת המערער היו כלים לשליטה על התנהגות והתנהלות אשתו. מעשים אלה אפיינו את אורחות חיי בני הזוג, והמתלוננת לא הצליחה להשתחרר ממעגל זה, הגם שפעמיים ניסתה לעשות כן ונמלטה למעון לנשים מוכות. נקבע כי ריבוי המקרים והצטברותם מצדיק ואף מחייב ענישה קשה ומשמעותית; כי המערער אינו מפנים את מעשיו, אינו מקבל אחריות ואינו מתחרט עליהם; וכי הרשעתו הקודמת בעבירת אלימות כלפי המתלוננת והמאסר המותנה שהוטל עליו לא הרתיעוהו. בית המשפט הביא בחשבון, במידה מסוימת ולא כשיקול משמעותי, את העובדה שהמערער אינו משופע בקרובי משפחה בישראל שיוכלו לתמוך בו במהלך מאסרו; את בריאותו הרופפת ואת העובדה שהוא נתון במעצר מתחילת יולי 2010. בהתחשב בכל האמור, גזר בית המשפט על המערער את העונשים האלה: מאסר בפועל למשך 8 שנים בניכוי ימי מעצר; מאסר מותנה בן 8 חודשים למשך 3 שנים מיום שחרורו, לבל יעבור כל עבירה מסוג פשע, וכן בגין כל עבירה של אלימות כלפי בת זוג, לרבות איומים. בית המשפט נמנע מלהשית על המערער פיצוי למתלוננת מחמת מצבו הכלכלי שאינו שפיר. יוער כי

המערער הורשע ביום 26.3.2012 ועל כן לא חל בעניינו תיקון מס' 113 לחוק העונשין העוסק בהבניית שיקול הדעת בענישה.

4. מכאן הערעור שלפנינו, המכוון לחומרת העונש שנגזר על המערער. המערער טוען כי העונש שנגזר עליו אינו מידתי וכי בית המשפט המחוזי שגה בכך שלא העניק משקל הולם לנסיבותיו האישיות, ובהן גילו הצעיר יחסית; העדר עבר פלילי; ומצבו הבריאותי. לשיטת המערער, בית המשפט המחוזי ביכר את שיקולי ההרתעה והגמול על חשבון שיקול השיקום שלא קיבל כל ביטוי. עוד טוען המערער כי המסוכנות שקמה לו נוכח אופי העבירות היא נקודתית בלבד, ומשפורק הקשר הזוגי בינו לבין המתלוננת הרי שהמסוכנות שוב אינה קיימת. לבסוף נטען כי תקופת המאסר הממושכת שהושתה על המערער לא תאפשר לו לגדל את ילדיו ולפרנסם.

המשיבה סומכת ידיה על גזר הדין של בית המשפט המחוזי. לשיטתה, העונש שהושת על המערער אינו מגלה עילה להתערבות. כך, נטען כי היות שהמערער מוסיף להכחיש את המיוחס לו לא ניתן להצביע על סיכויי שיקום; כי אין לקבל את הטענה למסוכנות נקודתית, שאינה מבוססת; וכי אין בגזר הדין משום סטייה ממדיניות הענישה הנוהגת. תסקיר קורבן העבירה שהוגש כאמור בעניינה של המתלוננת, כך נטען, מחזק מסקנה זו.

5. לאחר שבחנו את גזר הדין של בית המשפט המחוזי ועיינו בהודעת הערעור, וכן לאחר ששמענו את טיעוני הצדדים בדיון שהתקיים לפנינו, באנו למסקנה שדין הערעור להידחות. כידוע, ערכאת הערעור תתערב בעונש שהטילה הערכאה הדיונית אך במקרים חריגים של טעות מהותית או סטייה ברורה ממדיניות הענישה הנוהגת (ע"פ 941/13 פרץ נ' מדינת ישראל, פסקה 13 (26.11.2013); ע"פ 3091/08 טרייגר נ' מדינת ישראל, פסקה 11 (29.1.2009)). לא ראינו כי המקרה שלפנינו בא בקהלם של אותם מקרים חריגים. על חומרתן של עבירות מין אין צריך להכביר מילים (השוו: ע"פ 11100/08 שרעבי נ' מדינת ישראל, פסקה 33 (14.9.2011); ע"פ 3873/08 אטיאס נ' מדינת ישראל, פסקה 92 (6.9.2010)). הדברים נכונים ביתר שאת שעה שמדובר בעבירת האינוס, שכן "פלישה שלא-בהיתר לגופה של אישה, לגופו של אדם, משפילה היא - משפילה ומדכאת; כואבת היא, כואבת-במאוד; פוגעת היא - פגיעה חדה וכואבת; מעליבה היא - והעלבון עמוק וצורב" (ע"פ 115/00 טייב נגד מדינת ישראל, פ"ד נד(3) 289, 329 (2000)). בענייננו בוצעה עבירה זו בתוך התא המשפחתי האינטימי והמצומצם ובביתה של המתלוננת. מקום זה אמור ברגיל לספק לאדם ביטחון, שקט והגנה. כאשר דווקא במקום זה מתרחשים אירועים חמורים מעין אלה, מועצמת הפגיעה והופכת חריפה יותר. נסיבות אלו מגבירות את חומרתה של עבירת האינוס ואת פגיעתה באוטונומיית הרצון, בגוף ובכבוד (ע"פ 269/12 פלוני נ' מדינת ישראל, פסק דינה של השופטת ד' ברק-ארז (18.10.2012); ע"פ 567/07 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 38 (25.5.2011)). במקרים כגון אלה נודעת חשיבות רבה לשיקול ההרתעה ולביטוי הסלידה החברתית מהם (ע"פ 2157/92 פדידה נ' מדינת ישראל, פ"ד מז(1) 81, 84 (1993); ע"פ 2760/11 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקאות 23-25 (7.2.2013)).

6. לחומרתן של העבירות שיוחסו למערער כאמור - אינוס, מעשי סדום ותקיפה - נתן בית המשפט המחוזי משקל מתאים בעת שקבע את העונש. בית המשפט עמד על כך כי ריבוי העבירות והישנותן על פני תקופה של שנים ארוכות; חוסר ההפנמה של המערער והכחשת המיוחס לו; והרשעתו הקודמת בעבירת אלימות כלפי המתלוננת מצדיקים כולם ענישה קשה ומשמעותית. בית המשפט נתן דעתו לחומרה המיוחדת הנובעת לעבירות המבוצעות בתוך

התא המשפחתי המצומצם ולהצטברות המעשים. בצד זאת, נתן בית המשפט משקל למצבו הבריאותי של המערער ולזמן הרב שבו שהה במעצר. לא נעלמה מעינינו אף טענת המערער כי יש לבכר בעניינו את אפשרות שיקומו. הגם שיש לייחס חשיבות לאפשרות השיקום בעת גזירת העונש (ע"פ 1127/13 גברזגיי נ' מדינת ישראל, פסקה 26 (15.1.2014)), אין שיקול זה עומד לבד ויש לאזנו עם שיקולים נוספים. המערער החל אמנם להשתתף בקבוצה טיפולית לגברים אלימים ויש לראות זאת לחיוב, אולם כפי שעולה מגזר הדין של בית המשפט המחוזי אין הוא מביע חרטה או לוקח אחריות על מעשיו, מה שמעקר במידה רבה את ניסיון השיקום, שהרי החרטה והשיקום שלובים זה בזה (ראו: ע"פ 1399/91 ליבוביץ' נ' מדינת ישראל, פ"ד מז(1) 177, 183-186 (1993)). כעולה מגזר הדין של בית המשפט המחוזי, המערער שלט במתלוננת באמצעות אלימות מינית ופיזית משך שנים ארוכות. בעברו אף הורשע המערער בעבירת אלימות כלפי המתלוננת אך לא היה בכך כדי להרתיעו ולהביאו לחדול ממעשיו. בהינתן האמור, ולאחר בחינת מכלול השיקולים הנוגעים לעניין, לא מצאנו כי גזר הדין של בית המשפט המחוזי חורג ממדיניות הענישה הראויה ומגלה עילה להתערבותנו.

אשר על כן, הערעור נדחה.

ניתן היום, ג' בסיון התשע"ד (1.6.2014).

שופט

שופט

שופט
